

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I august 2014/2

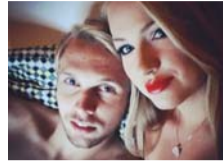
Ide sa do lesa.
Dnes cez Veľký Sokol
na Glacké planiny ...

strana 1-2

Ručná výroba je
na Spiši ešte
v plienkach ...

strana 4

Novovešťan tancuje
balet na doskách,
ktoré znamenajú ...

strana 5

Príprava na novú
sezónu je
v plnom prúde ...

strana 8

ZAHRANIČNÍ INVESTORI NIE SÚ ZAKLIATI

Ako v rozprávke o Šípkovej Ruženke sa môžu cítiť tí Novovešťania, ktorí čakajú na príchod nejakých zahraničných firiem a s nimi aj nových pracovných ponúk do nášho mesta. Práca, ako rozprávková krásavica, zaspala, alebo, presnejšie povedané, naše krásne mesto už niekoľko rokov obchádza. Je smutné, ale realistické, tvrdenie mnohých mladých Novovešťanov, že mesto sa im veľmi páči, ale kvôli práci ho musia opustiť.

Človek nemusí byť Aristoteles, aby pochopil, kam takýto vývoj smeruje. A určite nikto zo správnych spišskonovoveských patriotov si nechce pripustiť, aby o pár desiatok rokov v meste žili iba štátom platení úradníci, pár živnostníkov,

predavačiek a hľba nezamestnaných. Tomu môže zabrániť iba rozprávkový princ, menom práca, ktorý pobozká spiacu Ruženku a reštartuje tak život v meste. Môžeme si čokoľvek nahovárať, ale čísla nepustia. Za posledných 7 rokov pracovné miesta viac zanikli,

ako vznikali. V roku 2007 klesla nezamestnanosť v okrese pod 11%. O 7 rokov neskôr sa pohybuje medzi 17-18%. A to ešte štatistiky „vylepšujú“ nezamestnaní, ktorých úrad práce vyškrtol zo štatistik. Existujú dve cesty, po ktorých sa možno vydať za cieľom,

ktorým sú nové pracovné miesta. Tou prvou je čakanie na pomoc zhora. Tej sa ale Spišská Nová Ves v posledných rokoch nedočkala. Tú druhú, aktívnejšiu, preferuje aj poslanec Košického samosprávneho kraja Pavol Bečarik.

pokračovanie na str. 2

ŠUŠKANDA

Povráva sa, že Američania sú najtučnejší na svete. Poznáte tie zábery z televízie. Mladí ľudia, ktorých šírka sa začína nebezpečne vyrovnávať výške.

V jednej ruke hamburger a v druhej coca-cola. Normálny človek by k nim do výťahu nastúpil s veľkými obavami, že nosné laná nemusia takú váhu udržať. Len malá časť takto obéznych Američanov za to, ako vyzerá, nemôže, pretože to má na svedomí choroba. Tí ostatní sú obeťami ponuky rýchlych občerstvení, lenivosti a nedostatku pohybu. Toľko Amerika.

Občas sa ako v Amerike ale cítim aj u nás. Stačí sa v deň vyplácania sociálnych dávok prejsť okolo pošty, alebo o pár minút neskôr navštíviť jeden zo supermarketov. Výskyt ľudí, ktorým sa spod vynosených tričiek derú von obrovské brušiská, je mimoriadny. Podobný zážitok vás čaká aj v nemocničnom foyeri počas návštevných hodín. Aj bez hamburgerov a coca-coly

pokračovanie na str. 2

BANÍCI OSLAVOVALI ŠPORTOM

Ja som baník, kto je viac? Takto hrdo sa mohli pýtať baníci v časech bývalej ČSSR. Na ich tvrdej práci z veľkej miery stála surovinná a energetická sebestačnosť krajiny.

Baníctvo pozitívne ovplyvňovalo životnú úroveň regiónov a cítil to aj Spiš. Zmena režimu priniesla vytúženú demokraciu, ale aj útlm baníctva. Tisíciky baníkov prišlo o prácu, ich rodiny o zdroj obživy a celá krajina o príjmy z ťažby

pokračovanie na str. 2

Editoriál

Za 46 rokov sa z tineažerov stanú Z dôhodcovia. Prežijú počas nich najpodstatnejšiu časť svojho života. Toľko rokov uplynulo v týchto dňoch od udalostí, ktoré poznačili životy niekoľkých generácií Slovákov a Čechov. Tých slušných väčšinou negatívne. Aj Spišská Nová Ves sa v jedno augustové ráno roku 1969 zobudila do tragického rána. Namiesto vône čerstvo upečených rohlíkov sa mesto šírila pach z výfukov vojenskej techniky. Tí, ktorí to zažili na vlastnej koži, dodnes spomínajú na ten neuveriteľný pohľad - ruské tanky stojace na námestí a pri nich zachmúrené tváre ruských vojakov. Tí vstúpili bez varovania do krásnej krajiny, ktorej obyvatelia pocítili krátke uvoľnenie oceľového zovretia komunizmu. Votrelci z východu rozsievali smrť civilistov a ukázali (nie po prvý krát), aké rozdielne sú kultúry východu a západu. Nech si nás, Slovákov, zaraďujú etnografovia a historici kdekoľvek, s hodnotami, ktoré uznávajú v Rusku, máme (našťastie) len málo spoločného. Našou prioritou je ľudský život, práca, medziľudské vzťahy, úcta a rešpekt k ostatným ľuďom. A podľa toho sa snažia správať Slováci, Novovešťania, aj Slovensko ako suverénny štát a člen spoločenstva štátov s podobnými hodnotami. Rusko sa členom Európskej únie nikdy nestane. Pravdepodobnosť tohoto tvrdenia hraničí s istotou. Dôkazy nám dáva východná mocnosť nepretržite, už stovky rokov. O ich chápaní rovnocennosti štátov a ich obyvateľov veľa napovedala existencia Sovietskeho zväzu, do ktorého Rusko násilím vtiahlo susedné štáty. Prinútilo ich zmeniť symboly štátov, jazyk, menu, kultúru i náboženstvo. Aj dnes, keď západná kultúra ľudí a národy zjednocuje, Rusko sa správa mocensky, násilnícky a spôsobmi, ktoré vespely svet zavrhol hneď po skončení 2. svetovej vojny. Ich rozhodnutie vojenskou silou získať územia, ktoré mu kedysi patrili len odhaľuje cynizmus a opojenosť mocou vševládcu Putina. Viete si predstaviť, že by sa podobným spôsobom rozhodlo meniť hranice kedysi silné Maďarsko? Nie, v našej kultúre to možné nie je. Našťastie. A rovnako ako s krajinami, je to aj s ľuďmi. Tí najcenejší majú svedomie, hrdo, ale aj rešpekt k ostatným a ochotu pomáhať tým slabším. Takéto priority uznáva západná civilizácia. a taký by mal uznávať aj každý správny patriot. 21. augusta 1968 sa ich vtedajší Sovietsky zväz tozhodol v našej krajine pošliapať. Prešlo 46 rokov a rozdielnosť kultúr sa ukázala v plnej kráse. Slovensko je plnoprávnym členom Európskej únie a Rusko opäť bojuje o územia. Som rád, že som Slováč, Novovešťan, Patriot. **-leb-**

Zahraniční investori ...

pokračovanie zo str. 1

Tvrdí: „Som presvedčený, že sa to musí podariť. Z vlastných skúseností v podnikaní viem, že prekážky na ceste k úspechu bývajú veľké, ale dajú sa prekonať. Len netreba čakať, niekde v kancelárii pri telefóne, že sa zahraniční investori, alebo SARIO (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu), ozvú s ponukou sami. V tom je rozdiel medzi úradníkom a podnikateľom. Ja som naučený ísť za svojim cieľom a nenechať sa odradiť čiastkovými neúspechmi.“

Typickým príkladom, potvrdzujúcim tieto slová, je príbeh Embraco Slovakia v našom meste. Pamätníci si ešte spomenú, že na mieste, kde dnes stojí závod Embraco Slovakia, stála dlhé roky fabrika TOS (továrň obrábacích strojov). Tá neprežila porevolučné ekonomické experimenty. Na Odorínskej ceste zostala stáť opustená a chátrajúca budova bez výroby a zamestnancov. Dnes na jej mieste stojí areál modernej globálnej spoločnosti, ktorá výrazne ovplyvňuje (pozitívne) zamestnanosť v Spišskej Novej Vsi a okolí.

Embraco sa za 15 rokov stalo pevnou súčasťou života v Spišskej Novej Vsi a rešpekt si vybudovalo aj na celom Slovensku. Koľko vybavovania, cestovania a lobovania to ešte pred otvorením závodu, v júli 1999, stálo, tak to najlepšie vedía len tí, ktorí celý ten proces trpezlivo a vytrvalo absolvovali. A neboli to politici, ale podnikatelia. Nečakali, že to za nich urobí niekto v Bratislave, ale išli tvr-

do a nekompromisne za svojim cieľom. A ten bol veľkou výzvou - dotiahnuť do Spišskej Novej Vsi významného zahraničného investora, ktorý by výrazne ukojil hlad po pracovných miestach. Trvalo to desiatky mesiacov, ale podarilo sa.

Dnes, viac než inokedy, by ďalší zahraničný investor v meste mimoriadne potešil Novovešťanov. Pretože už rímski cisári vedeli, že ľudia potrebujú chlieb a hry. Kým zábavy si môžeme v meste užívať, či už počas Trhov, alebo cez Dni mesta, plnými priehŕšťami, z práce sa v posledných rokoch stal luxusný tovar. „Je najvyšší čas pustiť sa do práce. Zrečí, ktoré musia obyvatelia mesta už roky počúvať, tak z nich sa nenajedia. Najedia sa z jedla, ktoré si kúpia z výplaty za prácu. A tú im treba zabezpečiť. Nemusí to byť druhé Embraco, ale prinesť do mesta nových zamestnávateľov, hoc aj menších, musí byť prioritou pre každého, kto to s mestom a jeho obyvateľmi myslí úprimne,“ vysvetľuje so zápalom Pavol Bečarik.

Žiť v Spišskej Novej Vsi je príjemné. A mohlo by byť ešte lepšie. Stovky, možno tisícky rodín, potvrdia, že zastaviť negatívny trend úbytku pracovných miest a naštartovať opačný proces, je životne dôležitou úlohou pre nové vedenie mesta, ktoré určía novembrové komunálne voľby. Ak v meste potom nepridnú nové sochy, ďalšie krčmy alebo nové vianočné osvetlenie, to Novovešťania prežijú. Právom ale očakávajú, že im priridnú pra-

covné príležitosti. A predovšetkým pre tých mladších, aby práve kvôli práci, nemuseli opúšťať domov a zarábať a zakladať si svoje rodiny ďaleko od Spišskej Novej Vsi. Že je to dnes bežnou praxou, dokazuje jeden príklad za všetky. Rozprával som sa nedávno s maturantom drevárskej priemyselovky. Bol to jeden z jej najlepších a najšikovnejších žiakov. Priznal sa: „Už pol roka mám dohodnutú prácu v stolárskej dielni v Taliansku. Zmaturujem, zbalím sa a odchádzam. Na vysokú školu sa mi neoplatí ísť, hoci som mal na strednej vždy čisté jednotky. Pre rodinu by moje štúdium bola finančná záťaž s neistou profesionálnou budúcnosťou. Teraz som dostal šancu a bol by som blázon, keby som ju nevyužil.“ A má pravdu. V meste, kde dávala fabrika Nový domov stovky pracovných príležitostí šikovným drevárom, už tieto časy pripomínajú iba rozbité a opálené zvyšky budov bývalého závodu. Dnes tam nájdú prácu akurát zberači odpadkov a pracovníci b-novy, ktorý by mohol aspoň raz za rok vytrhať v okolí budov prhl'avu. A podobne by som mohol písať o Tatrasvite, mliekárňach, Železorzudných baniach atď., atď. Ešte si na nich pamätáte? A aj vám pripadá zvláštne, že úspešní zostávajú dodnes tí, ktorí sa podieľali na ich likvidácii? Aj taký je život na Slovensku.

Budúcnosťou Spišskej Novej Vsi by mala byť súčasná mladá generácia. Ak ju v meste udržíme, nemusíme sa o ňu obávať. A udržíme ju iba tak, že jej dokážeme ponúknuť primerané pracovné príležitosti. S takýmto mottom by mali večer zaspávať a ráno vstávať všetci tí, ktorí dostanú príležitosť kormidlovať loď s menom Spišská Nová Ves. Tá zatiaľ pripomína peknú plachtenicu so spustenými plachtami, za úplného bezvetria, uprostred jazer. A jej kapitán s námorníkmi v podpalubi, čakajúc na vietor, žúrjú. Nová posádka bude musieť zobrať do rúk veslá a pomaly ju rozbehnúť. *-leb-*

Šuškanda ...

pokračovanie zo str. 1

si veľká skupina ľudí dokázala vypestovať americké postavy. Zdá sa, že sľubovaného Švajčiarska sa na Slovensku tak skoro nedočkáme. Zato Američka k nám vtrhla aj bez sľubov. S výnimkou malej skupiny ľudí nemá tento jav pôvod v zdraví, ale v sociálnom systéme. Ten náš vychováva stále početnejšiu vrstvu ľudí, ktorej zmyslom života a zdrojom príjmov je plodenie detí a čo najrýchlejšie získanie invalidného dôchodku. Lutujem ženy, ktoré pracujú na

Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Vedía, čo to znamená, oddrieť si svoj zárobok. Len ony vedía, čo cítia, keď porovnajú svoj plat s dávkami niektorých svojich nezamestnaných klientov. A ešte jeden príklad, ktorý vypovedá a nespravodlivom nastavení nášho sociálneho systému. Malý živnostník, ktorý bude tvrdo makať celý život, aby uživil seba a svoju rodinu, poctivo platiť dane a odvody štátu bude poberať rovnaký, alebo ešte menší dôchodok, ako slovenský „američan“, ktorého jedinou prácou v živote bolo poberanie dávok a prechodné pobyty vo väzení.

V čom je problém, že takéto nespravodlivosti nevedia poslanci a príslušní ministri napraviť? Pošuškáva sa, a dost' nahlas, že nepracujúca menšina je už dost' veľká na to, aby zohrala dôležitú úlohu pri voľbách. A kto si dá tú prácu a pozrie sa, koľko hlasov dostávajú víťazi práve od nezamestnaných, zistí, že nečinnosť politikov je v priamej úmere k rastúcemu počtu vytrvalých a stále guľatejších i početnejších dávkožrútov. Nuž a logika nám potom jasne napovie, koľko pravdy obsahujú predvolebné sľuby, že fešáckemu politikovi na billboarde ide o blaho ľudí, ktorí sa živia poctivou prácou. *-leb-*

Banici oslavovali ...

pokračovanie zo str. 1

nerastných surovín. A čo sme tým získali? Vraj čistejšie životné prostredie. Ak áno, nemohli sme ho získať aj oveľa menej drastickými spôsobmi. Keď môžu fungovať atómové elektrárne a cesty stále prepchatejšie autami, bolo by baníctvo pre nás až takou záťažou? Asi nie. A hlavne v dobách, kedy sa ťažba na celom svete stáva stále ekologickejšou. Takto rozmýšľajú banici dnes, keď si väčšina z nich uživa čas na dôchodku. Ani so šedinami vo vlasoch nezostávajú iba pasívne ponorení do spomienok. Aj napriek nepriazni doby si založili Banický spolok Spiš a snažia sa robiť, čo môžu. V prvom rade je to oživovanie banických tradícií, ale výsledky ich práce sú aj oveľa hmatateľnejšie - obnovovanie banických pamiatok. Výsledkom je napríklad námestie na nábřeží Hornádu, z ktorého sa stáva príjemné miesto, dôstojne pripomínajúce, že Spišskú Novú Ves založili a stáročia živilí práve banici. Skúsení banici vidia súčasnú situáciu asi takto. „Pod

nohami máme nesmierne bohatstvo, ale ľudia trú biedu. Na celom Spiši sa vyrubujú lesy, máme tu obrovskú skládku komunálneho odpadu, po cestách sa preháňajú ťažké kamióny, na každom rohu nájdete čiernu skládku, ale keď sa začne hovoriť o obnovení ťažby, hneď sa vyťahujú ekologické argumenty. Je to až smiešne, keby to nebolo také smutné. Výspela Európa i Zámorie ťažia v podzemí a dávajú zelenú novým baniam. Nové technológie sú k životnému prostrediu priateľské, neničia ovzdušie ani vody v prírode. A ľuďom dávajú prácu aj peniaze. Kedy sa zobudí aj Slovensko?“

Na opačnej strane pomyselných barikád stoja niektoré ochrannárske organizácie. Ťažbu a spracovanie niektorých surovín považujú za zdraviu obyvateľov nebezpečnú. A rovnako ani život, ani otázka obnovenia banickej činnosti nie je čierno-biela. To sa do týchto protipólnych fariieb často odievajú naše názory. A veľa sa o týchto témach hovorilo aj počas Banického dňa, v sobotu 16. augusta. Ten usporiadali členovia Banické-

ho spolku Spiš v Novoveskej Hute a jej blízkom okolí. Nie, nebola to žiadna odborná konferencia, bola to tá pravá rodinná oslava, na ktorú prišlo asi 120 hostí. A tí, aby si neskôr správne vychutnali banický guľas a k nemu aj čapované pivočko, najprv sa peši, alebo na bicykloch prešli Náučným banským chodníkom. čakalo ich 8 zastávok pri 8 paneloch pripomínajúcich slávnú históriu medenorudného baníctva v Novoveskej Hute. Cieľom obidvoch skupín bol Farmársky dvor na okraji Novoveskej Hutu. Príjemne unavení, vyhľadovaní a vysmádnutí účastníci dostali, po čom im duša bažila. Deti si opiekli špekáčky, dospeli skvelý guľas zapíjali orosenými kríglami zlatistého moku. A všetkým bolo, vo chvíli, keď slnko zapadalo za hory, tak nostalgicky príjemne.

Foto: internet

Byty na predaj

3-izbový byt na prízemí

76,75 m² – možná dohoda, zľava

1-izbový byt

na 4. poschodí ..... 33,3 m²

3-izbový byt

na 5. poschodí ..... 74,94 m²

3-izbový byt

na 5. poschodí ..... 71,88 m²

Nebytový priestor/polyfunkčný priestor – predaj za zvýhodnenú cenu

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

II. vlna výstavby garáží, Sadová 1, možná rezervácia.

- ohradený a monitorovaný areál
- automatická brána na diaľkové ovládanie
- prídte si zarezervovať svoju garáž

Cena garáže
8 990 €
vrátane DPH

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

Ide sa do lesa. DNES CEZ VEĽKÝ SOKOL NA GLACKÉ PLANINY

Pozorný čitateľ si iste všimol, že sme nezačali tradične, lebo túto trasu som naozaj absolvoval sám, bez Lukáša, Lucie a Luka. Keďže tohoročné leto pripomína skôr obdobie dažďov kdesi na kórejskom poloostrove, keď som sa v ten piatok ráno prebudil so slnečnými lúčmi, bolo mi jasné, že prišlo na chvíľu „oko hurikánu“, kedy sa na pár hodín vyčias a tak som sadol do auta a o pol hodiny som bol na východnom bode trasy, pri **Ústí Veľkého Sokola**. Po žltej turistickej značke som najprv prechádzal spodnou časťou doliny, kde po dažďoch neuveriteľne voňajú listy lopúchov, mimochodom najlepšieho prírodného prostriedku proti opuchom. Po vcelku príjemnej prechádzke, obklopený vlhkými oparmi lesa, cez ktoré sa predierali slnečné lúče, som vošiel do samotnej rokliny. A tu sa idyllická prechádzka skončila. Po vytrvalých dažďoch bolo údolie rieky silne rozvodnené a predstavy o ako tak suchých nohách a topánkach sa rýchlo rozplynuli, lebo klasická cesta tu vedie obyčajne po polo vyschnutom dne rieky, teraz tu skoro nebolo miesta, kde by ste sa neutápali v prúdoch vody. Po asi pol hodine cesty takýmto terénom, kde skúsený turista len v chvíľach totálnej núdze stúpi na všade prítomné brvná, prichádzam k krásnym buráčajúcim vodopádom **Veľkých kaskád a Malého a Veľkého vodopádu**. Hučiace prúdy vody sa tu valia cez vápenné stupne skál a chvalobohu železné rebriky vás prevedú bokom okolo padajúcej vody do ďalších krásnych partií tejto rokliny. Chvíľu sa zdá, že priestor

dookola sa zväčšuje, strmé bralá už nie sú tak blízko pri sebe, ale po pár minútach vstupujem do ďalšej atrakcie tejto tiesňavy, do romantickej **Rothovej doliny**. Potom sa charakter cesty opäť zmení a chvíľu pripomína úvodnú časť celej rokliny, akoby ste sa vrátili v čase i priestore o hodinu späť. Na konci doliny je typický krátky a prudký výšľap a o päť minút už stojím pri orientačnom stĺpe na **Glackej ceste**. Opúšťam žltú turistickú značku, odbočujem prudko

vľavo po červenej a po dlhom a tiahlom stúpaní s viacerými serpentinami dochádzam za 15 minút k bývalej horárni a studni na **Glackej poľane**. Poľany Slovenského raja sú v podstate malé odlesnené lúky s travertínovým podkladom a nachádzajú sa približne v tisíc metrovej nadmorskej výške. Mimochodom tá Glacká je pomenovaná, ako mnoho iných miest na Spiši v nemčine, kde Glatz znamená plešinu. Pokračujem ďalej po Glackej ceste striedavým terénom,

trocha hore, trocha dole, v podstate vždy po hrebeni až prichádzam na **Malú poľanu**. Tu sa cesta obracia znova doľava, západným smerom a po krátkej prechádzke zmiešaným lesom vstupujem do prírodnej rezervácie Sokol, tentokrát nie po údolí, ale po hrebeni, pričom roklinu mám pod sebou vľavo. Cestou stretávam stádo kamzíkov, jeden z nich mi dokonca zapózuje, ako manekýn, čo chce byť tiež „spišským patriotom“. Na hrebeni sa miestami otvárajú cez preriedle vyschnuté kmene smrekov pohľady dole, do údolia a tie vás určite presvedčia, (ak ste to doteraz nepostrehli) že o tejto rokline sa právom hovorí, ako o najmohutnejšej v Slovenskom raji.

Pri orientačnom stĺpe na **Rázcestí Palc** sa cestička mení na lesný chodník, ktorý ma prudkými serpentinami dovedie za štvrtú hodinu znova k Ústiu Veľkého Sokola do doliny s krásnym, temer indiánskym názvom- *Dolina Veľkej bielej vody*. Všetkých, ktorí sa chcú vydať po mojich stopách na túto trasu chcem len upozorniť, že tu treba dodržať minimálne dve neprehliadnuteľné zásady: Po rokline nikdy nechodte smerom dole, po prúde vody a na trasu vstupujte len s pevnou turistickou obuvou.

Veľa šťastia a hlavne krajší koniec leta Vám praje
Michal Buza starší

Trasa: Ústie Veľkého sokola - Kaskády - Rothova dolina (žltá) - Glacká cesta - Glacká poľana - Malá poľana - Rázcestie Palc - Ústie Veľkého sokola (červená)

Dĺžka trasy: cca 18 km

Doba prechodu: športový výkon 3 hod, turistický výkon 5 hod, prechádzka 7 hod.

Prevýšenie: Ústie VS 610 m, Glacké poľany 990 m

Orientácia: Mapa Slovenský raj 1:50.000 VKÚ, mapa č. 124

Doprava: autom, pozor na parkovanie!, alebo BUS až po Pílu, odtiaľ pešo k Ústiu VS cca ½ hod (modrá)

ZÁPISKY POSLANCA VI.

Deti, učители aj poslanci to už majú takmer za sebou. Z prázdnin a dovoleniek im zostalo iba pár posledných dní.

Na rozdiel od školákov a ich učiteľov, len časť nás, poslancov, má túto prácu na plný úväzok a dvojmesačné voľno je aj pre mňa iba dávnou spomienkou zo školských čias. Našťastie. Tak ako väčšina ľudí v aktívnom veku, ani ja si neviem predstaviť taký dlhý časový úsek bez práce. Hoci na veľa práce a následnú zaneprázdnenosť neraz fľufleme, v podstate je pre nás nesmierne dôležitou súčasťou života. A nie iba z ekonomických dôvodov. Má aj svoj významný sociálny rozmer. Dáva nám spoločenský status, dokazuje nám, že sme pre spoločnosť, v ktorom žijeme, potrební. Ja osobne vnímam prácu aj ako možnosť dokázať seba i svojmu okoliu vlastné schopnosti.

Ale stačilo teoretizovania. Už v auguste na mňa, okrem bežných pracovných, čakali aj poslancové povinnosti. Na pracovnom stretnutí s kolegami z dopravnej komisie sme sa venovali príjemným, aj tým menej príjemným otázkam ciest a cestovania v Košickom kraji. Začnem tými horšími. Dozvedeli sme sa, že vláda upravuje podmienky pre financovanie opráv ciest z eurofondov tak, že si to odskáču okresy, akým je aj Spišská Nová Ves. Okresy, v ktorých sa nenachádzajú diaľnice, ani cesty I. triedy, po rozhodnutí politikov, nemôžu získať európske peniaze na opravu svojich ciest. Moje nádeje na využitie eurofondov vystriedalo sklamanie. Naši kolegovia z Národnej rady takéto rozhodnutie akceptujú bez slovíčka protestu. Aj takto ukazujú ako úprimne sa chcú venovať podpore regiónov na východe Slovenska. Veď kvalitné cesty sú základom akýchkoľvek aktivít, ktoré tu chceme rozvíjať. Nič, našťastie, nie je až také čierne, ako sa zdá. Na našom stretnutí bol aj riaditeľ Správy ciest Košického samospráv-

neho kraja. S radosťou som počúval jeho informácie o prebiehajúcich opravách ciest aj v regióne, ktorý zastupujem. Konečne sme sa dočkali výmeny asfaltového koberca v Markušovciach. Zvyšky toho pôvodného si možno pamätali aj príchod Červenej armády, oslobodzujúcej Spiš v zime 1944. Rovnako ma teší aj aktivita cestárov na juhu Spiša. Mlynsky sa menia z dediny s najhoršími cestami na dedinu s cestami najlepšimi. A nová cesta povedie až na Palmanskú Mašu. A mohlo by byť ešte lepšie. Samosprávny kraj zaznamenal vyšší výber cestnej dane o 400 tisíc eur. Tvorcovia rozpočtu, ale neplánujú zvýšiť dotácie na opravy ciest. Dúfam, že sa pri schvaľovaní rozpočtu, dokážeme my, poslanci, vzoprieť tomuto rozhodnutiu a nejaké dotácie navyše pre naše regióny vybojujeme.

Poslancov, bez rozdielu politickej príslušnosti, zaujíma jedno tajuplné rozhodnutie vlády. Tá rozhodla, že bude kompenzovať zľavy pre študentov a dôchodcov v železničnej doprave. Autobusová doprava sa ocitla v pozícii Popolušky, na ktorú macocha nemyslí. Otázkou, či sa budú zľavy uplatňovať aj v autobusoch, už poslal Úrad KSK Úradu vlády SR. Odpoveď zatiaľ nedostal. Škoda, pretože už v najbližších dňoch budú tisíce žiakov musieť cestovať do škôl v susedných mestách a obciach. A nie všetci budú môcť cestovať vlakom. Ak vláda nepodporí zľavy aj v autobusovej doprave, zostane to na pleciah prepravcov a pre niektorých to môže byť likvidačná záťaž. Nedokážem pochopiť, v čom je, pri prepravovaní detí a dôchodcov, rozdiel medzi vlakom a autobusom.

O pár dní sa začne september. Školákom a ich rodičom prajem bezproblémový prechod z prázdninového režimu do školských povinností. A nám ostatným veľa zdravia a síl v súkromí i zamestnaní.

Rastislav Javorský

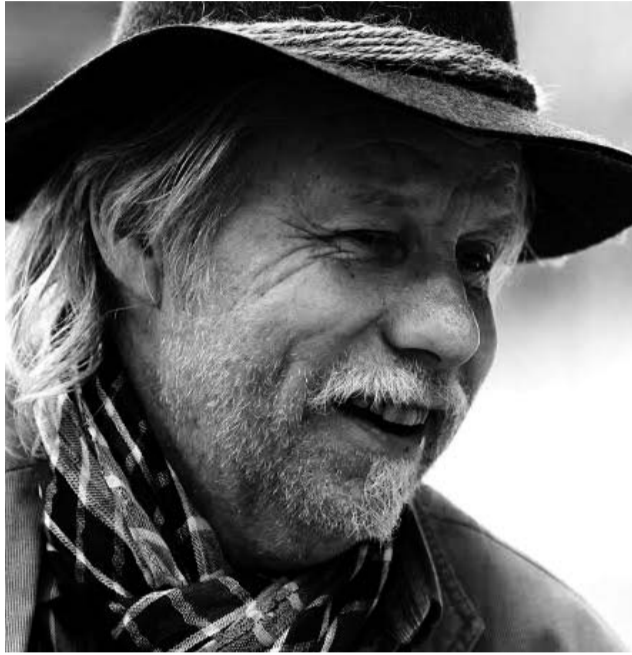
SPOMIENKY NA „STARÚ“ SPIŠSKÚ NOVÚ VES

AKO NÁS OBERAJÚ O ILÚZIE

Začiatok februára 1945. Vo vychýrenom sovietskom letovisku na pobreží Čierneho mora, v legendami opradennej Jalte sedia v parku Livadijského paláca pod košatými limbami traja starí páprdovia. Sovietsku ríšu reprezentuje Jozef Visarionovič Stalin, američanov Franklin Delano Roosevelt a Spojené kráľovstvo sir Winston Churchill. Škeria sa na seba popod husté fúzy, ponad okružle okuliarky a cez modrý dym polovyfajčenej cigary. Je tri mesiace pred ukončením druhej svetovej vojny a oni si delia svet. Ale aj keby som sa dobre učil dejepis, je jasné, že v oseemnástich som nemohol, ani len z okna rýchlika pochopiť zmysel a hlavne dosah tohto čajového dýchanku. Veď som od narodenia vyrastal v Československu, kdesi na východe republiky, v provinčnom meste Spišská Nová Ves, na Hviezdoslavovej ulici č.12., vo sfére vplyvu veľkého Zväzu Sovietskych socialistických republík. Niet sa teda čo diviť, že keď aj k nám zavítala okrem tradičnej i „Pražská jar“, zrazu som sa s údivom a otvorenými ústami, ktoré nasávali akýsi iný vzduch, ako milióny ďalších, cítil pod krídlami Alexandra Dubčeka a Ludvíka Slobodu v čase trocha ďalej od tých troch „hrdinov“ druhej svetovej a v priestore oveľa ďalej od záhrad Livadijského paláca. A tak, keď k nám v auguste šesťdesiateho ôsmeho prišli súpútnici z Varšavskej zmluvy,

pozeral som s hnevom v očiach, sklamaním v srdci a smútkom v duši na namyslených veliteľov, čo sa ako pávy natriasali na sajdkách motocyklov a na na smrť unavených vojačikov, ktorí čumeli cez úzke priezory tankov a opancierovaných vozidiel. Necháпали. Nerozumeli, prečo ich tu starci nevítajú chlebom a soľou, ženy s kyticami v náručí a malé copaté dievčatká s božtekmi na zaprášené spenené čelá, ako osloboditeľov, ktorí nás prišli zbaviť kapitalistických zachvatčikov.

A keď sa zlost' presťahovala z očí do mozgu, sklamanie vystriedal vzdor a smútok pomínul, ako keď sa v divadle zatiahne opona, začali sme, napriek výzvam o zachovanie rozvahy a pokoja, ktoré v kuse chrlili do istého okamžiku fungujúce rozhlasové stanice, robiť všetko preto, aby pochopili. Oldo Šabek, herec, bonvián, milovník dobrého vína a moravských pesničiek, energiou nabitý človek, šéf Uzlového klubu Železničiar, zatemnil okná na klube, vytiahol zo skladu kilometre červeného plátna, litre žltej farby a do rána sme vypisovali heslá. Od tých najkratších: „Začem?“, ktorým rozumeli i osemnásťroční molodci, ktorí tri dni a noci bez jedla, vody a spánku sem pritiahli až z kazašských stepí, až po tie najdlhšie a najintelektuálnejšie, ktorým sme rozumeli len my sami: „Vo vremja stajanky pajězda pal'zovat'sja tual'etom nerazrešajetsja“ a tak aj hrdí veliteľia chodili z moto-

MICHAL BUZA STARŠÍ

Narodil sa 6.5.1950. Od šiestich rokov obyvateľ Spišskej Novej Vsi. Celý život zasvätil práci v kultúre prevažne s deťmi a mládežou. Stredná generácia si ho môže pamätať ako protagonistu „Štúdia 77“, pesničkára a autora divadelných hier maloformistickej scény. Veľký milovník turistiky, hôr a alpinizmu. Pravidelne prispieva do obľúbenej rubriky: „Ide sa do lesa“ a varí pre Vás recepty do starej macere.

riek na veľkú potrebu do parku a starci a ženy a malé copaté dievčatká sa im vysmievali, lebo, keď sa to tak vezme, mali síce na hlave nablýskané vojenské čapice vojakov Varšavskej zmluvy, ale v kríkoch pri kostole v podstate holé zadky. Ozajstnými hrdinami tých nocí ale boli dievčatká od Luda Ferencu z Klubu mladých, ktoré pod dáždňikom tmy a okolo drienmajúcich vojakov s nabitými samopalmi roznášali heslá po meste a tak ráno, keď sa

Spišská prebúdza do ďalšieho okupačného dňa, vyzeralo to na námestí od pošty až k Redute, ako výzdoba na prvého mája, ibaže obrazy Lenina, Brežneva a ďalších skvelých súdruhov internacionálnej histórie vystriedali podobizne Dubčeka, Smrkovského, Černíka a heslo „So sovietskym zväzom na večné časy“ bolo doplnené o slovičko „pokoj“. Obľúbenou revoltou tých dní bolo aj vytáčanie orientačných tabúl a tak do Levoče sa išlo smerom

na Hutu a do Košíc by ste muse- li ísť dva týždne, lebo tam niekto k osemdesiatim kilometrom pripisal dve nuly. Iba moja mama, ktorú história od vstupu Hitlera do jej rodného Rakúska, cez vyčíňanie víťazných vojsk na konci druhej svetovej vojny v rozbombardovanej Viedni až po Gottwaldovo februárové dristanie na staromestskom námestí k ľudovým milíciám, tvrdo naučila o čom je život, počúvla výzvy na zachovanie pokoja, postavila sa ráno trpezlivo do nekonečného radu v potravinách a nakúpila obozretne zásoby do domácnosti na celý týždeň. A súčasne predikovala, že jednota a solidarita ľudí sa po čase vytratí, ako rosa z trávy a že potom príde koniec leta a bude nám ešte riadne horúco. Ani sme tomu nechceli veriť a keď sme o rok na to vyhrali na majstrovstvách sveta v hokeji nad Rusmi a Jóži Golonka prikladal ucho na ľad po víťaznom góle (aby sa presvedčil, či k nám ešte tečie ropa), znova sme vyšli do ulíc, ale v rozhlase už nespievala Marta Kubišová „Ať mír i dál zůstává s touto krajinou“ a verejná bezpečnosť nás rozháňala vodnými delami a obuškami. A zatiaľ, čo sme si v posledných zúfalých pokusov protestu šili z ruských zástav trenírky, v kancelárii súdruha Husáka sa už rozpisovali čistky procesu normalizácie pod neuveriteľnou a všade zneužitelnou hlavičkou „Poučenie z krízového vývoja“. Ešte sa ako výkrik do tmy upálil Palach, ešte sa po kluboch počúvali Krylove pesničky,

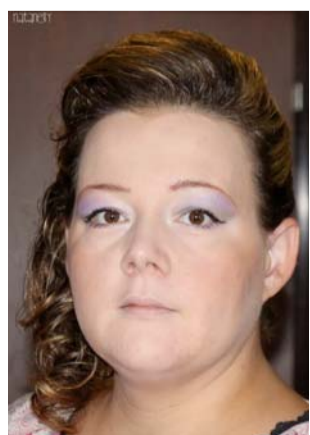
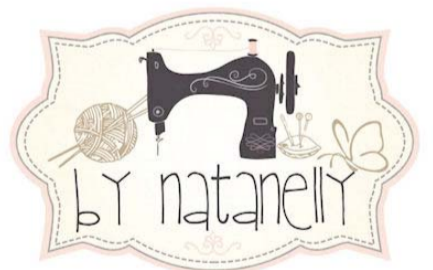
ale bratříček už nemohol zavíť vrátka, lebo okupanti boli nasáčkovaní v kasárňach po celej republike a normalizačný proces opäť vyplavil na povrch a do funkcií straníkov a odložil do bezvýznamných zamestnaní ozajstných komunistov. Ľudia reagovali rôzne: Oldovi Šabekovi dovolili láskavo navštevovať budovateľské divadelné hry, Ludo Ferenc prefikane založil v roku 1977 divadielko „Štúdio 77“ a nikto neprišiel na to, prečo práve 77, (ale o tom niekedy inokedy). No a my sme opäť, teraz už oficiálne vyfasovali v zamestnaní červené plátno a žltú farbu a začali písať vycvičenou rukou tie správne a schválené heslá, dievčatká zostarli, zocelili sa v manželstvách, ich manželia si vzdor proti zriadeniu odreagovali rýľom v záhradkách a naše priateľstvo so Sovietskym zväzom a pevná družba s krajinami Varšavskej zmluvy potom ešte vyše dvadsať rokov odolávala prehnitým myšlienkam kapitalizmu, kým neprišla „Nezná“. A tak vždy, keď ma prepadnú ilúzie o spravodlivom svete, pozriem do kalendára. 17. november. Deň boja za slobodu a demokraciu... A bez toho, aby som chcel provokovať a už vôbec nie znesväcovať čarovné prerodenie diktatúry proletariátu na súkromné vlastníctvo odkazujem svojim potomkom: „Dovidenia v ďalšej revolúcii, priatelia!“
tentokrát

netradične s prešmyčkou
Michal Buza *straší*

RUČNÁ VÝROBA (HANDEMADE) JE NA SPIŠI EŠTE V PLIENKACH

Zo všadiaľ na nás zízajú výrobky s nápisom Made in China (vyrobené v Číne), alebo Made in Poland.

Slovenské výrobky sa v tejto konkurencii presadzujú ťažko a pomaly. A ešte zložitejšie to majú ručne vyrábané produkty.

Sú síce kvalitnejšie, ale často aj drahšie. Ich kúpu ale môžeme podporiť šikovných a zručných Novovešťanov a Novovešťaniek. Nová tradícia na spišskonovoveskom trhovisku nám k tomu dáva výbornú príležitosť. Tam ste mohli zaregistrovať skupinku ľudí, predávajúcich svoje vlastnoručne vyrobené veci, tzv. handmade. „Handmadeáčkou“ je aj Novovešťanka, Zuzana Mikola-

jová. „Spúšťačom mojej cesty vo svete handmade tvorby bolo ušitie oblečka pre bábiku Barbie mojej dcéry. Šila som zo starých látok z babkinej skrine. Veľmi veľa hodín som strávila na internete, kde som hľadala rôzne strihy, návody a inšpirácie. Nie som síce vyučená krajčírka, no v krvi to asi mám. Moja maminka totiž bola vyučená majsterka krajčírka,“ prezradila Zuzana niečo o svojich začiatkoch. Zuzana

na pričuchla aj k háčkovaniu a pleteniu. Uprednostnila však šitie. „Všetko pre bábiky som pol roka šila v rukách. Potom som zatúžila po šijacom stroji. Odvtedy to už nabralo veľmi rýchly spád a moje hobby sa dostalo do fázy závislosti,“ priznala.

Podľa Zuzany je handmade v Spišskej ešte v plienkach. „Myslím si, že je to najmä ekonomickou situáciou. Handmade výrobky majú inú cenu aj

kvalitu ako výrobky v čínskych obchodoch. Myslím, že Novovešťania nemajú veľa informácií o handmade tvorbe a nevedomujú si, o čom handmade vlastne je. Preto sa o nás stará tím ľudí z Nadácie 858, aby sa handmade dostalo viac ľuďom do krvi,“ povedala Zuzana.

„Podporujeme predaj všetkých výrobkov začínajúcich trojčíslím 858 na ich EAN kóde, alebo iným slovenským

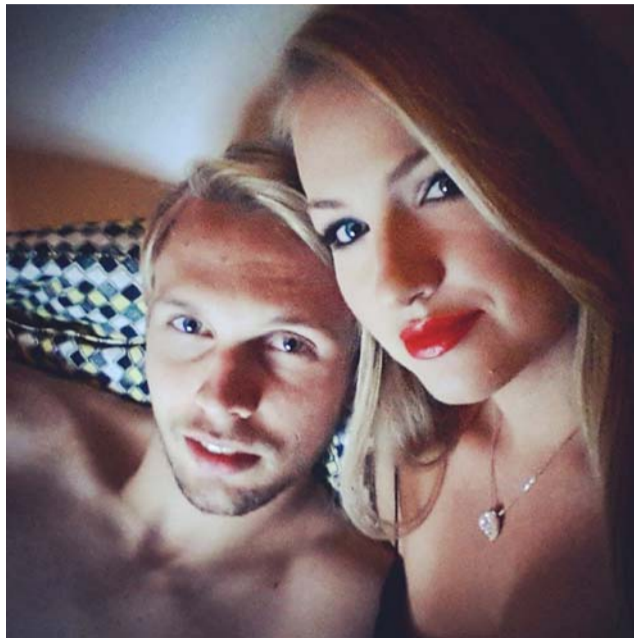
logom. Chceme vychovávať spotrebiteľa, aby uprednostňoval produkty domácej výroby. Rovnako tak chceme vzdelávať mladých ľudí a vysvetliť im pozitíva odbytu domácich výrobkov a ich prínose na ekonomiku štátu. Každý jeden z nás pri nákupe akéhokoľvek výrobku, každý deň rozhoduje o tom koľko ľudí na Slovensku bude alebo nebude mať prácu. Koľko rodín nezamestnaných bude trápiť nedostatok a tiež to, do

NOVOVEŠŤAN TANCUJE BALET NA DOSKÁCH, KTORÉ ZNAMENAJÚ SVET

Rodák zo Spišskej Novej Vsi Lukáš Almássy baletí v Národnom divadle v Prahe.

Talentovaný mladý muž tancuje už od svojich troch rokov. „*Tanec milujem. Celý život sa držím tanca a umenia. Stále sa mu venujem a zlepšujem sa v ňom. V šestnástich som sa dostal na tanečné konzervatórium Evy Jaczovej hlavného mesta Prahy. Momentálne mám 20 rokov,*“ začína náš rozhovor Lukáš.

Lukášovi sa podaril naozaj husársky kúsok a jeho úspech mohol byť ešte prenikavejší. „*Získal som prácu v baletnom súbore v USA, v Providence. Nešťastnou náhodou mi americká vláda zamietla vízu,*“ prezradil so sklamaním v hlase. Aj keď mu baletenie za veľkou mláskou nevyšlo, smútiť nemusí. Od septembra bude spolupracovať s Novou scénou Národného divadla. „*Pripravujem predstavenie, ktoré bude výsledkom môjho nápadu. Ešte o ňom veľa rozprávať nechcem, nech sa ľudia nechajú prekvapiť,*“ prezradil tajnostkársky. Úspešný Lukáš už má za sebou niekoľko účinkovaní vo viacerých predstaveniach Národného divadla v Prahe. „*Sú to dosky, ktoré znamenajú svet. Tancoval som so svetovými tanečníkmi a baletnými majstrami z celého sveta. Tancovali sme predstavenia na tých najlepších miestach, takže som veľa cestoval a absolvoval rôzne kurzy pre tanečníkov, ktoré mi zmenili život. Skúsenosti a hlavne zmena miesta v umeleckom živote je veľké plus, veľmi mi to pomohlo,*“ vyznal sa Lukáš.

Lukášovi sa v hlavnom meste u našich susedov veľmi páči. „*Stovežatá Praha je úžasná. Sú tu nádherné stavby, kostoly*

a chrámy, ktoré sú jedinečné. Stále rád obdivujem tieto pamiatky. Často ich navštevujem, sú pre mňa zdrojom nových

myšlienok,“ hovorí s nadšením. Keďže mladý tanečník miluje ruch veľkomesta, veľmi rád sa ním prechádza s kamarátmi. Večeria, ak môže, v reštauráciách. Najobľúbenejším jedlom baletného majstra sú cestoviny na všakovaký spôsob. Rovnako tak miluje dať si v centre Prahy večer mäťový čaj.

Aj keď je Lukáš pôvodom zo Spišskej Novej Vsi, češtinu ovláda na vynikajúcej úrovni. „*Keby ste ma počuli, ako hovorím po česky, mysleli by ste si, že som sa tu narodil. Na svoj domáci jazyk, nádhernú slovenčinu však nedám dopustiť. Keď mám príležitosť tak komunikujem iba po slovensky,*“ povedal.

Lukášovi sa za domovom, pochopiteľne, cnie. „*Moja mamina a babka s dedkom žijú na východnom Slovensku. Vraciam sa k nim stále, ale už len na návštevu. Zájdem na záhradu svojich starých rodičov, kde som prežil skoro každé prázdniny svojho detstva. Celá rodina mi vždy bola najväčšou oporou. Podporovali ma a starali sa o mňa, keď som bol chorý. Spiš je miesto, kde som sa narodil a vždy to tak aj zostane. Moja rodina, ktorá tam žije, bude vždy len moja a rád ich navštívim všetkých, aj keby som mal preletieť polku sveta,*“ prezradil na záver správny patriot Lukáš Almássy. A my Novovešťania môžeme byť opäť o trochu viac hrdí na šikovného tanečníka, ktorý šíri dobré meno Spiša aj ďaleko za jeho hranicami. (sim)

ktorého štátu budú plynúť zisky z predaja výrobkov a obídu tak naše milé malé Slovensko.“ vysvetlila spoluzakladateľka a správkyňa Nadácie 858 Nicol Lauf.

Sympatická „handmadeáčka“ Zuzka tvorí najmä pre detičky a ich mamky. „*Pod značkou Natanelly u mňa nájdete det-*

ské taštičky, košíčky, klobúčky, kabelky, kadejaké taštičky na kočiariky, alebo kozmetické, aj detské obliečky do postielky a chystám sa aj na deky a dečky. Každý môj výrobok je jedinečný a nikdy sa nebude do detailov opakovať,“ ozrejnila svoju tvorbu.

Zuzana pracuje výhradne so

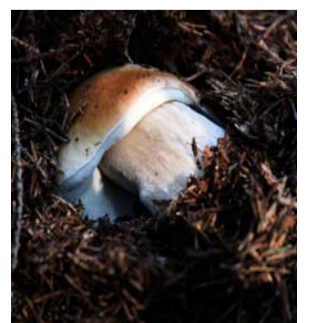
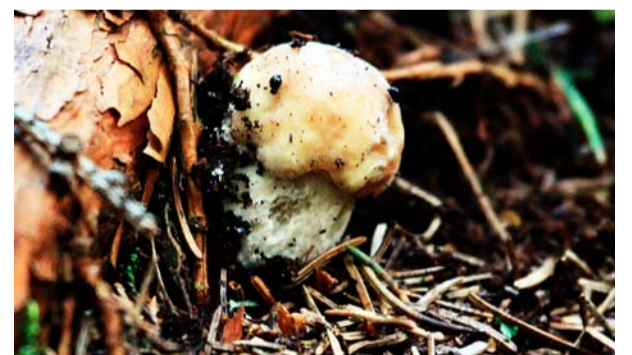
zahraničnými materiálmi. „*Sú to kvalitné, dizajnové, bavlnené látky z USA, Holandska, Číny, Nemecka a občas aj Česka. Látky sú iné, ako bežne dostupné v obchode v meste. Najviac ma baví, že každý kúsok je iný a originálny a nekúpíte ho v žiadnom obchode,*“ objasnila.

Zuzka má handmade zatiaľ len ako hobby. Zaujímalo nás, či raz sníva o tom, že ju handmade uživi. „*Momentálne si tým trochu finančne vypomáham, no určite nie je jednoduché ísť touto cestou profesionálne. Človek ale nikdy nevie, kde ma vietor zaveje,*“ uzavrela Zuzana Mikolajová. (sim)

FOTOREPORTÁŽ

HUBÁRSKA SEZÓNA NA SPIŠI

PREDSTAVUJEME „MALÉ ŠPORTY“ - GYMNASTIKA

DOKONALÉ ZLADENIE TELA A ŠPORTOVÉHO DUCHA OPANTALO AJ SPIŠIAKOV

Kým atletika sa v športovom svete hrdí prívlastkom „kráľovná športov“, gymnastiku môžeme pokojne nazvať princeznou. Tento krásny, ale mimoriadne náročný šport, ktorý dokonale preverí vaše telo, má korene pevne zapustené aj na Spiši. A ako sa gymnastickej princezničke v našej metropole vládne?

Princezná gymnastika na Spiši už má svoj vek, no ostáva pôvabnou a stále mladne

Organizovaná gymnastika v Spišskej Novej Vsi začala písať svoju históriu v roku 1976. Vo vtedajšej TJ Lokomotiva bane vznikol oddiel pre mládež. V tom čase chodilo na cvičenia približne 60 detí, prevažne dievčatá. Cvičenia boli raz týždenne v športovej hale a ich náplňou boli rôzne formy zábavných hier, prípravných a akrobatických cvičení, ale aj

pódiových telovýchovných vystúpení. Postupne sa charakter činnosti oddielu viac zameriaval na základnú gymnastiku. V roku 1996 sa na Spiši organizoval prvý ročník súťaže s celoslovenskou pôsobnosťou pod názvom „Gymnosúťaž“. V prvých rokoch jej vzniku sa na nej zúčastňovalo v priemere 180 detí z 11 klubov s celého Slovenska. V súčasnosti už píše 18. ročník a v poslednom roku sa jej zúčastnilo 103 detí zo 6 klubov. Dnes je gymnastický oddiel súčasťou Občianskeho

zduženia RTVŠ Mix, má 67 členov a pod vedením päťce tréneriek (Irena Kovalčíková, Jana Hromadová, Alexandra Puhalová a asistentky Patricia Šefčíková a Zuzana Liptáková) dosahuje skvelé úspechy.

Výsledky nie sú prvoradé, Spišiáci ale patria medzi slovenskú elitu

„Od začiatku nebolo našim cieľom vychovávať špičkových gymnastov. Vzhľadom na priestorové a materiálne pokračovanie na str. 7

KRÍŽOVKA

Autor: Albin Medúz

Aforizmus: (TAJNÍČKA 1 - 6). V **TAJNÍČKE 6** je ukryté meno autora s prvým písmenom jeho mena (Tomáš) na začiatku. Zdá sa, že autor je vizionár. Tento aforizmus pochádza z knihy **PODPISY ANALFABETOV**, vydané v roku 1964. Nie, autor ho vzťahoval na roky okupácie nacistickým Nemeckom. To ešte netušil, že o pár rokov sa kniha ocitne na „indexe“ práve pre tento aforizmus.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

Vodorovne: **A:** bolo na kolenách – nórska koruna - Okresný stavebný podnik, skr. - brzdiť, ľudovo. **B:** ťažný minerál - črevná kolika - opočlovek - núťme pokore - značka aut. **C:** vďačnosť - krik - značka dopr. auta - znoj - delenie. **D:** bodavý hmyz (mn. č.) - **TAJNÍČKA 4** - ponúkala. **E:** okružilo - zdroj žiarenia - nepredklonil. **F:** ŠPZ okr. Rožňava - vo, po česky - ligot - Aralské jazero - talianske mesto s naklonenou vežou, foneticky - lokomotiva, skr. - okrem iného, adm. skratka. **G:** moja, po latinsky - **TAJNÍČKA 5** - predložka od, po latinsky - **TAJNÍČKA 2** - doba. **H:** pozdrav „zbohom“ (z francúzštiny a latiny) - zakaľ - ohraničená plocha, lek. - Etela v Nemecku - jordánsky politik (Ahvar). **I:** dáva nitku do ihly - mongolské meno (Chán) - strukovina. **J:** stála v daždi - **TAJNÍČKA 6** - zbaví kalu. **K:** varené jedlo - u nás nekvitnúca liečivá rastlina - domáce zviera - láska v Anglicku - Rímsky boh lásky.

Zvisle 1: životodarná tekutina - volant, ľudovo - Závodný Výbor, skr. **2:** **TAJNÍČKA 3** - rod, slovesne - pestúnka, zo špan. **3:** patriaca Adamovi - zriedkavé mužské meno. **4:** ste nedočkaví - televízia, ľudovo. **5:** akvarijná ryбка - solmizačná slabika - moc. **6:** lesklý náter - malá Elena - hliník, ch. zn. **7:** rodič - malá os - pádová otázka. **8:** nakrájaj - koľajnice, ľudovo. **9:** opečiatkujú - druh opice. **10:** kujný nerast - 3xRA (člnok z rákosia v Polynézii) - ale. **11:** opoj alkoholom - mesto v Rumunsku - Odevné Závody, skr. **12:** pokazil - náhorna plošina. **13:** pogniav - opäť ušil. **14:** zvuk blesku - nieto - otec, familiárne. **15:** úrad, po nemecky - nepožiješ - Okresný Výbor, skr. **16:** autor tejto krížovky - arzén, ch. zn. - vodné dopravné prostriedky. **17:** uťal - malá ťava. **18:** **TAJNÍČKA 1** - staré pomenovanie Thajska. **19:** obrazové maturitné oznámenie - modli sa, po latinsky - hraničná poplatok. **20:** značka elektrospotrebičov - Homérov epos o Tróji - Európan.

Pomôcky: AKARA, AMA, AREA, ASAD, IVOR, KAN, ORA, ORADEA.

RECEPTY DO STAREJ MACERI

AŇUŠINA ČERVENA RUNGEOVKA

Čím ďalej pujdete na vyhod, ta tym skorej vyhadza slunko, tym je vecej huboch, šumnejše a povolnejše dzečeta a silnejši boršč. Ta to som še raz, ešči kec som bul v najlepších rokoch, ocitnul na kraji našej republiky a dobre, že som v avtobuse nezaspal, bo to by som še už potimkaj zobudzil dagdzi na Ukrajine.

Aňuša, co byvala na samym koncu dzedziny (jak tam še tam hvareló „vaľala“), še vykrcala pred špiglom (jak ho tam volali „džviredlo“), a čekala me v rajcovnej kydli a s takym fajnym borščom, že me o dva dni ani nešla vypravdzic na cestu domu, bo som vecej šedzel pri taneru v letnej kuhyni, jak ležel pri nej v studzenej cimre. Kedz som jej ale potom prišahal pri ikone sveteho Volodimira, že na buduce to už budze naopak, dala mi recept na totu fajnu hustu poľevečku, asi zato, žeby som si ju navaril doma a potom už prišol do Kolbasova najedzeny.

Co ci na to treba? (ta sprobujeme das štyri porcije)

dvacec deka hovedziny, dvacec deka zo šviňe, dzešec deka udzene, das petnasc deka červenej rungľi (pre roduverných Slovákov- cvikla), tak isto kapusty, murnu, petrušku, karelab a zeler, dafto dava gruľe, Aňuša davala nokerliky, paradajkovy pretlak, soľ, peper, kyslu šmetanku a najlepši južku z kyslej kapusty z minuleho roku (kedz nemaš, daj ocet)

Jak to robiš?

Nebudzeš veric, aľe to zaleži od teho, jaka bula stara ta krava (bo hovedzina dakedy mekne aj tri hodziny). Kedz maš ale znameho v mesne a da ci dobry falat klišky, ta daš ju, narezanu na falatky varic do studzenej vody. Das po hodzine pridaš tak isto narezanu bravčovinku, udzene (labužničky z Kolbasova davali masne z koľenka a udzeny jazyk) a na rezanky narezanu červenu rungľu. Kukneš na vekerku a jak prejdze dvacec minut (za ten čas možeš zavolac Aňuši na pevnu linku, kedy budze zaš sama doma), pridaš do harenca pokrajanu kapustu, zeleninu, soľ a peper. Potom už ľem chodziš kolo pecika a sem, tam okoštuješ, kedy je meso meke.

Kedz še podarilo, zavariš z loparika drobne nokerliky a kedz prejdze das dzeše minut, zamješaš do poľevečky paradajkovy pretlak, nehaš zovrec, odstaviš, prikryješ s pokryfku a spominaš jak še zečko budzi na vyhodze kedz tam slunko vyhadza tak friško. Kedz ce nostalgicke spomjenky opušča a pochopiš, že žic še da z lasky ľem určity čas (najzamilovanejšie vytrijaju dva roky), načerpeš do taňera červenu Aňušinu rungľovku, pridaš das dva, tri male ložečky tuhej kyslej šmetanky a ešči dľhu budzeš blahorečic dajakeho neznameho slovanskeho predka, co vymyšlel boršč, a ja by som mu za to dal „in memoriam“ cenu teho severana, co še vo Švedsku bavil s dynamitom.

Bo jak hvari klasik:

FŠELJAKYM UŽ DALI, LEM JEHO NEZOŽENU
A TAK NEDOSTAL ZA BORŠČ NOBELOVU CENU

Michal Buza starší

dokončenie zo str. 6
mienky pre tak špeciálny šport, akým je gymnastika, je našou ambíciou poskytnúť deťom prostredníctvom tohto športu základy správnych pohybových zručností a návykov, naučiť ich prekonávať samých seba a pripraviť ich pohybovo pre ďalšiu športovú činnosť. Za obdobie nášho pôsobenia prešlo našimi tréningami veľa detí, ktoré pokračujú v iných športových kluboch, tam dosahujú výborné výsledky a často oceňujú našu gymnastickú prípravu," vysvetľuje filozofiu klubu jedna z tréneriek Irena Kovalčíková. No i napriek tomu má spišská gymnastika na Slovensku svoj cveng. V populárnej „Gymnosúťaž“ berú Spišiaci pravidelne popredné umiestnenia, v súťaži TEAMGYM sa dokonca mladí gymnasti stali viackrát majstrami Slovenska. A naši gymnastickí nadšen-

ci expandujú aj za hranice. V roku 2003 sa družstvo gymnastiek zúčastnilo celosvetovej mládežníckej Gymnaestrády v rakúskom Dorbirne a pred dvoma rokmi ďalšia skupina gymnastiek reprezentovala SR na celosvetovej Gymnaestráde vo švédskom Göteborgu. V súčasnosti sa klub pripravuje na ďalšiu Gymnaestrádu, ktorá bude v budúcom roku v hlavnom meste Fínska Helsinkách a Spišiaci majú ambíciu stať sa súčasťou slovenského programu.

Mladí nadšenci sú vítaní, zelenú majú aj chlapci
Mladí gymnasti poctivo a pravidelne trénujú. Svoj hlavný stan majú rozložený v telocvični ZŠ Nad Medzou, kde tvrdo makajú a zdokonaľujú svoje gymnastické umenie. „Gymnastika je šport, ktorý vás naučí správne držaniu tela, ktoré

vám ostane na celý život a naučí vás mať rád pohyb v každej forme. Našich členov učíme základom akrobatických cvičení, cvičíme na náradiach a malej trampolíne, nezabúdame ani na základy baletnej prípravy. Výsledkom našej práce je účasť a umiestnenie v celoslovenskej súťaži TEAMGYM. Táto súťaž je zaujímavá tým, že v nej súťaží 12 členov ako jedno družstvo a má tri disciplíny: akrobaciu (kotúle, premety, stojky), skoky z malej trampolíny (salta, premety, rondathy) a pohybovú skladbu, ktorá má vymedzené pravidlá. Táto súťaž umožňuje pretekať väčšiemu počtu detí a jej disciplíny sú pre nich zaujímavé," objasňuje trénerka Spišiacok. Gymnastika ja braná predovšetkým ako dievčenský šport, a tak nás zaujímalo, či v gymnastickom oddiele majú zelenú aj chlapci. „Samozrejme, že áno. Prihlásiť sa

môže každé dieťa, ktoré dovŕši 5 rokov. Od 8.septembra vždy v pondelok o 17.00 hod. máme tréningy, veľmi radi privítame nových nadšencov. A keď sme už pri tých chalanoch, často

spomínam na skupinu 10 gymnastov pred pár rokmi, v ktorej boli 2 chlapci. Martin Čmel a Igor Murko začínali, keď mali 5 rokov a medzi samými dievčatami vydržali trénovať

až do siedmeho ročníka. Aj ich zásluhou sa toto družstvo stalo 2 krát Majstrom Slovenska v TEAMGYM," dodáva perličku na záver Irena Kovalčíková. **-ob-**

SPIŠSKÍ DIAĽKOVÍ PLAVCI PLÁVAJÚ ĎALEKO A CHCÚ EŠTE ĎALEJ

Zdá sa, že Spišská Nová Ves začína byť plaveckou baštou Slovenska. Na nedávnych juniorských ME nás potešila zlatom z krauliarskej päťdesiatky spišskonovoveská odchovankyňa Barbora Mišendová, no i ďalší jej rovesníci robia nášmu plávaniu dobré meno.

Nádejní junióri a juniorky pravidelne dosahujú v rámci Slovenska popredné umiestnenia a parádne výsledky nedosahujú len v bazénoch. Dôkazom toho sú úspechy našich diaľkových plavcov.

Diaľkové plávanie sa na Spiši narodilo v minulom roku

Myšlienka skúsiť to na voľnej ploche s poriadnou dávkou plaveckých kilometrov skrsla v hlave začiatkom minulého roka zverencom trénerky Stankovej. Natália Schneiderová a Martina Stanková sa stali spišskonovoveskými priekopníkmi v diaľkoplavectve,

a to, že to nebol výstrel do tmy, dokumentujú umiestnenia hneď v ich prvej sezóne. Ešte pred tým, než sa pohnú do tajov spišskonovoveského diaľkoplavectva, si povedzme, že borci sú podľa kategórii a veku rozdelení do skupín. Plávajú sa „šialené dĺžky“ od 3 km až po „nekonečno“ a telo i myseľ dostávajú poriadne zabráť. Vráťme sa však na spišský plavecký piesoček. Mladé baby hneď vo svojej premiérovej súťaži dosiahli na českej Terlickej priehrade 3. resp. 4. miesto a keď brali na ružinovskom maratone striebro a bronz, o ich ďalšom plaveckom osude bolo rozhodnuté. „Ja som hneď vedela, že

je to presne to, čo mi vyhovuje a čo ma láka. Diaľkové plávanie mi dokonale sadlo, je to úžasná plavecká disciplína, ktorá je však veľmi náročná," začala rozpravu o diaľkovom plávaní Natália Schneiderová. Tá spolu s trénerkami v nasledujúcej sezóne „zblbla“ aj ďalších spišskonovoveských plavcov a tí začali poctivo trénovať. Týždenne preplávajú v spišskonovoveskom bazéne zhruba 20 km „na hlavu“, 3 km zvládnu za cca 52 minút a ten kto vie ako bolia čo už len tri-štyri dĺžky v poriadnom krauliarskom tempe, tak nám dá za pravdu, že diaľkové plávanie je ozaj tvrdou disciplínou. Spišskí

plavci však nezaháľali a svoju prípravu smerovali na tohoročné Majstrovstvá Slovenska.

Po roku činnosti máme na Spiši kompletnú medailovú zbierku z Majstrovstiev Slovenska

Tie sa uskutočnili prvý prázdninový víkend a na bratislavskom Štrkoveckom jazere to bol poriadny spišský medailový výlov. Schneiderová brala na 3 km striebro, v tej istej disciplíne si na krk zavesila bronz Ivana Dvorská. Lucia Havašová sa na 5 km trati dokonca stala Majsterkou SR a i ostani Novovešťania sa nenechali zahanbiť. „Umiest-

nenia na M-SR boli krásne, no nesmieme zaspáť na vavrínoch a stále na sebe makat'. V klube sme však skvelá partia, ktorá ťahá za jeden povraz, navzájom sa hecujeme a povzbudzujeme. Podľa mňa je dobrý kolektív v kombinácii s individuálnym chcením a sebazaprením to najdôležitejšie v ceste za úspechmi. Vôbec neľutujem čas, ktorý strávim v plavárni a myslím, že budem hovoriť za všetkých v našom klube, ak poviem, že plávanie je tým najlepším využitím nášho voľného času," ozrejmjuje filozofiu plaveckého klubu stále len 16-ročná spišská plavecká nádej. V ňom majú diaľkoví plavci

smelé plány. „Viaceri z nás by sme sa chceli v tejto disciplíne tvrdým tréningom zdokonaľovať a našim cieľom je po úspechoch v slovenskej vode preraziť aj na medzinárodnom poli. To však znamená dostať sa do slovenskej reprezentácie, čo však bude nesmierne náročné, ten princíp je totiž zložitý, no určite to nie je nemožné. Za všetkých môžem sľúbiť, že sa o to pokúsime a budeme zo všetkých síl hájiť česť a meno spišskonovoveského plávania, ktoré ide v poslednom čase nahor. No za všetkým je tvrdá práca a poctivý tréning," dodala vicemajsterka SR. **-ob-**

PRÍPRAVA NA NOVÚ SEZÓNU JE V PLNOM PRÚDE

V ostatnom čísle sme sa v seriáli „Príprava na novú sezónu“ venovali basketbalu. Predstavili sme vám plány oboch našich extraligových basketbalových družstiev, nové tváre v kádri, či iné novinky. No Spišská Nová Ves nežije len basketom. V tomto vydaní nazrieme do hokejovej i volejbalovej kuchyne.

Aj tu sa totiž cez leto upiekli zaujímavé športové maškrtky.

HC Osy Spišská Nová Ves

Jeden z najúspešnejších spišskonovoveských klubov veru čaká veľmi horúca sezóna. Z aj tak málopočetného kádra ôs „odlieta“ do novotvoriaceho ŠKP Bratislava kvarteto Mikesková, Klimášová, Maskalová a Sabolová a riaditeľka klubu má z toho, čo osy čaká poriadny hlavýbôľ. „Nemám nič proti tomu, že sa v Bratislave vytvára nový klub, ktorý má byť akýmsi základom pre „novú“ reprezentáciu SR. Slovenský ženský hokej šiel na reprezentačnej úrovni dosť dole a súhlasím, že niečo je potrebné urobiť. Spôsob komunikácie a celková nepripravenosť projektu mi však trochu prekáža. Je prinajmenšom divné, že nový klub má sídlo v Bratislave, keď jeho gro tvoria východniarky a je veľmi otázne, čo to urobí so slovenskou ligou. Zatiaľ je do súťaže prihlásených päť tímov, uvidíme ako bude prebiehať ročník. Čo sa týka nás, bude to „o držku“. Už v minulej sezóne sme často ledva zlepili tri kompletne päťky, teraz to bude ešte horšie. Ale nie sme v tom sami. Podobné problémy hlásia aj iné tímy, bude sa to musieť nejako riešiť. Trénerom ostáva Pavol Findura, a ciele? Veľmi ťažká otázka. Určite chceme hrať hokej na úrovni, Spišská má svoje hokejové meno, s ktorým nechceme hazardovať a chceme sa opäť pobiť o najvyššie priečky. Mám však trochu obavy ako to napokon vypáli, sme však bojovníčky a za svoj milovaný klub sa určite pobijeme,“ vysvetľuje

neradostnú situáciu riaditeľka HC Osy a dlhoročná opora Spiššiacok Martina Muchová.

HK Spišská Nová Ves

Zdá sa, že bývalý najpopulárnejší klub v meste pomaly „vstáva z popola“. Spiššiaci konečne po dlhšej dobe našli riaditeľa a Miroslav Gavalier má v súčasnosti práce vyše hlavy, pretože vrátiť dôveru do ťažko skúšaných fanúšikovských sŕdc bude veľmi tvrdý oriešok. Ale nové vedenie prejavilo veľké úsilie. Novovešťania pod vedením trénera Petra Křemena opäť raz po niekoľkých rokoch absolvovali náročnú letnú prípravu a aj káder sa začína konsolidovať. Do obrany sa po dlhšej legionárskej púti vrátil Jozef Hrubý, ktorý by spolu s Gurčíkom, či Žembom mal byť pilierom spišskej defenzívy. A aj smerom dopredu by to Spiššiacom mohlo klapať. Veď mená ako Smotrila, Koky, Findura, doplnené nádejnými mladými odchovancami už môžu súperovým defenzívam naháňať strach. A Spiššiaci majú ešte jeden tromf v rukáve. Domov sa totiž už definitívne vrátil spišský hokejový klenot Ľubomír Vaic, ktorý si okrem kapitánskeho čéčka naložil na svoje ramená poriadne sústo. Stal sa hrajúcim asistentom trénera a svoj hlas bude mať aj vo výkonnom výbore HK. „Momentálne sme vo fáze prípravy, už sme rozbehli aj prípravné zápasy. Po troch týždňoch na ľade je veľmi ťažko zhodnotiť, čo v nás je, no

verím, že do ostrého štartu sa to bude zlepšovať. Situácia je lepšia ako pred rokom, niektorí hráči síce odišli, no myslím si, že posily majú svoju neodškriepiteľnú kvalitu. Káder sa bude do začiatku ročníka ešte dopĺňať. Je úplne super, že po dlhšej dobe mala Spišská Nová Ves letnú prípravu, čo nám môže len a len pomôcť. Čo sa týka ambícií, chceme hrať o prvú štvorku, ale hlavne chceme opäť pritiahnúť fanúšika na zimný štadión. Čaká nás zmena pravidiel, obe modré čiary sa posúvajú o vyše jeden a pol metra bližšie k strednej červenej čiare. Podľa vzoru NHL bude platiť hybridné zakázané uvoľnenie a zmenšiť sa má aj brankársky výstroj. To všetko má viesť k väčšiemu počtu gólov a k zvýšeniu atraktivity hokeja, uvidíme ako sa s tým vyrovnáme my, naši súper i rozhodcovia, nepochybne však tomu venujeme na tréningoch patričnú pozornosť. Na ligu chceme byť čo najlepšie pripravení,“ informuje o novinkách v HK Ľubomír Vaic.

VK Spišská Nová Ves

Usilovne sa na novú sezónu pripravujú aj spišskonovoveské extraligové volejbalistky. Tie v minulom ročníku nenaplnili ciele, pred ktoré ich postavilo vedenie VK a tak v tíme prišlo k výrazným posunom. 4. augusta sa hráčky a celý realizačný tím stretli na spoločnom obede kde si vytýčili hlavné plány pre sezónu 2014/2015. „Týmto obedom prakticky odštarto-

vala letná príprava družstva, ktorá pokračovala sústredením v zariadení Mráznica v obci Hnilčík. Ďalej budeme pokračovať intenzívnym dvoj- až trojdňovým tréningom, ktorý vyvrcholí každoročným prípravným turnajom o Pohár primátora mesta SNV (13.9. - 14.9.) na ktorý čitateľov srdečne pozývame. Vzhľadom na neuspokojivé výsledky v predchádzajúcom ročníku sme sa rozišli s hráčkami Kwasovskou a Sikorou a vedenie klubu sa nedohodlo na ďalšom pôsobení blokárky Jordanskej. Novovytvorený tím bude v novej sezóne trénovať opäť Ondrej Spišák v spolupráci s asistentom Radovanom Žigrajom. Vzhľadom na ešte prebiehajúce rokovania je predčasné uvádzať presnú zostavu, ale už teraz

môžeme uviesť, že v novej sezóne sa v dresoch VK SNV predstavia M. Jagodzinska, I. Povrazníková, K. Olejníková, M. Smák, V. Nováková, V. Jakubová, K. Zatková a B. Urbanová. Momentálne ešte riešime dva dôležité posty blokárky a smečiarky. Ciele pre rok 2014/2015 sú jasné - hrať čo najlepší volejbal a umiestniť sa v celkovom poradí na čo najvyššej priečke. Je zbytočné dopredu hlásať nejaké hrdé vyhlásenia. Sezóna je dlhá a v prípade, že sa nášmu družstvu vyhnú zranenia, pevne veríme, že dievčatá môžu zohrať aj s papierovo silnými družstvami vyrovnanú partiu,“ poodkryl predsezónne karty predseda VK Jozef Novák.

-ob-

